

Kraków
ul. Kościuszki 88

**kościół pw.
Jana Chrzciciela
i św. Augustyna**

Norbertanki

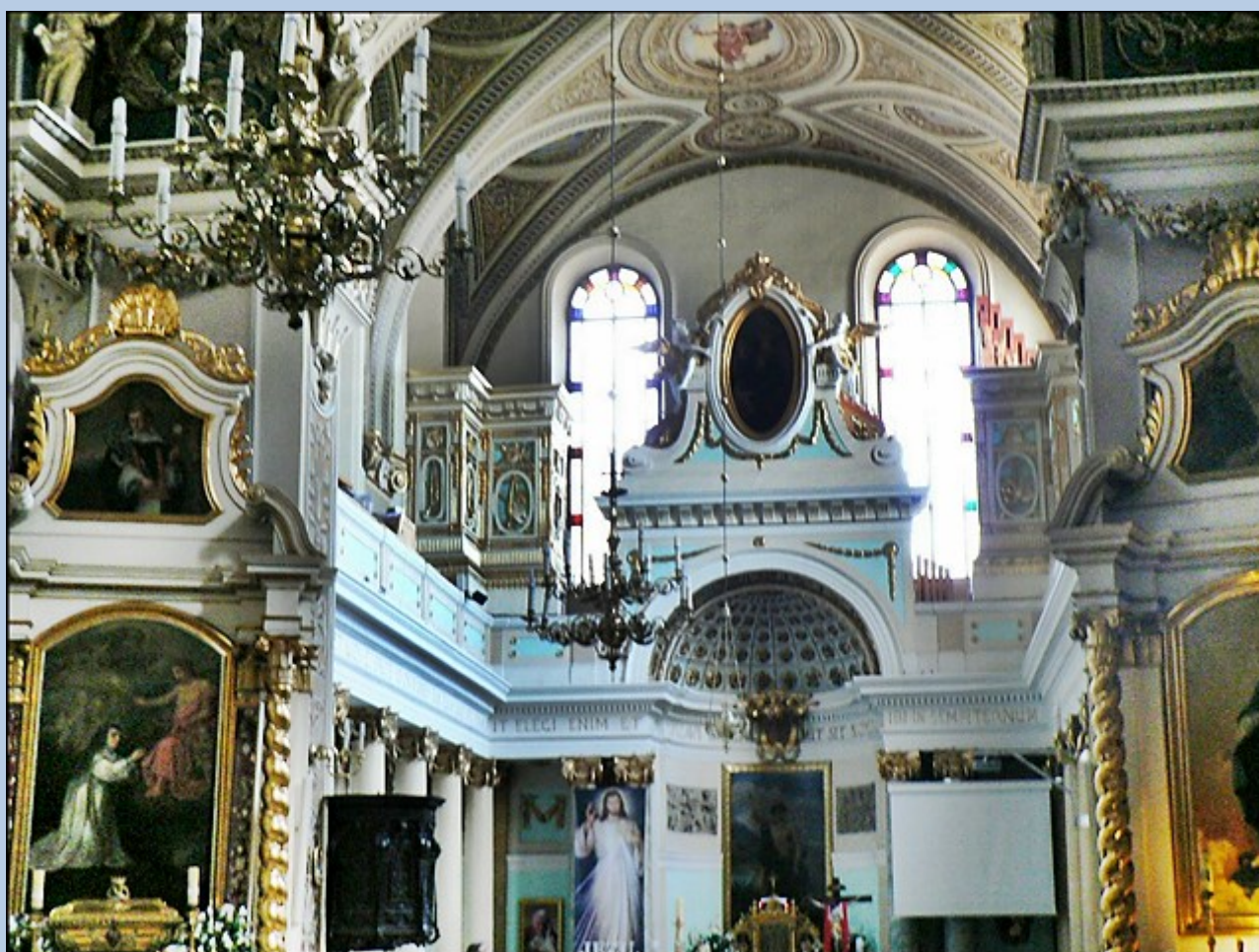

Opis kościoła:

Jacek i Maria Lempiccy, *Święci w Polsce i ich kult w świetle historii*, Kraków 2008, str. 97.

Bronisława – http://sancti_in_polonia.wietrzykowski.net/2b.html

Pierwotny kościół został ufundowany przez Jakśę Gryfitę z Miechowa w połowie XII wieku. Norbertanie byli tu od końca XII wieku. W 1241 roku Tatarzy zburzyli kościół i klasztor. Odbudowany został w pierwszej połowie XIII w., w XVII wieku został przebudowany.

Na ścianie prezbiterium znajduje się malowidło medalionowe z XIX wieku, przedstawiające świętych norbertańskich, wśród nich medalion z przedstawieniem bł. Bronisławy. Wizerunek jej jest też na medalionie nad ołtarzem z XVIII wieku oraz w stalach z tegoż czasu, ponad fotelami zawieszono drewniane, owalne płaskorzeźbione medaliony w których są profilowane popiersia św. norbertańskich.

W ołtarzu bocznym z 1 poł. XVIII w. jest obraz „Wizja bł. Bronisławy”, mal. 1849 sygn. (Wojciech Eljasz); na mniejszym ołtarzu znajduje się późno-klasycystyczny, brązowy relikwiarz bł. Bronisławy, w kształcie trumny zwieńczonej koroną i berłem z herbem Odrowąż; na wieku medal papieża Grzegorza XVI. Tablica pamiątkowa z 1839 roku jest poświęcona beatyfikacji Bronisławy Odrowążówny.

W kościele znajduje się również feretron rokokowy z 3 ćw. w. XVIII, z obrazem "Wizji bł. Bronisławy" z tegoż czasu. Relikwiarze bł. Bronisławy:

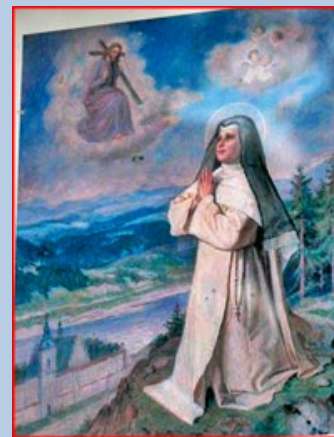
- w kształcie trumienki, późnobarokowy;
- neoromański z 1879, fund. ks. Karola Teligi;
- neobarokowy z w. XIX/XX;
- oraz na głowę bł. Bronisławy, neogotycki z 1840, ośmioboczny, z arkadowymi prześwitami, w jednym półfigurowe przedstawienie św. Norberta, pokrywa kopulasta, kameryzowana, (wyrób sygn. przez złotnika krakowskiego) z fundacji ksieni Ewy Stobieckiej.

Jest medal pamiątka beatyfikacji bł. Bronisławy, sygn., oraz tablica pamiątkowa z 1839 r., poświęcona beatyfikacji Bronisławy Odrowążówny i odnowieniu kościoła staraniem ksieni Ewy Stobieckiej.

W klasztorze norbertanek znajduje się obraz Błogosławionej z XVIII wieku, przedstawiający Jej wizję z napisem dotyczącym remontu jej kaplicy na wzgórzu Sikornik.

Znajdują się też tutaj obrazy z XVII i XVIII wieku, przedstawiające wizję Błogosławionej i klasztor na Zwierzyńcu. Wota:

- z 1814 r., z przedstawieniem klęczącego dziecka adorującego kobietę w stroju zakonnym, zapewne bł. Bronisławę, ofiarowane przez Antoninę Nittmannównę, z dwukrotnie powtórzoną cechą złotnika krakowskiego;
- z 2 ćw. w. XIX;
- z kobietą klęczącą przed bł. Bronisławą, ofiarowane przez Marię Sztenberg, z cechą złotnika krakowskiego.

Na hafcie kapy z XVIII wieku szytym koralami i perłami pokazana jest Matka Boża chroniąca płaszczem siostry i braci zakonnych św. Norberta. Rzeźba bł. Bronisława, kamienna, koniec w. XVIII.

W klasztorze znajdują się trumienki bł. Bronisławy:

- Drewniana, być może z czasu znalezienia kości z 1604 r., barokowa, z malowanymi scenami: Matka Boska z Dzieciątkiem, bł. Bronisława i Judyta (?), Chrystus upadający pod krzyżem i trzy Marie, Chrystus Zmartwychwstały ze św. Piotrem i Pawłem, Matka Boska bawiąca się z Jezusem i literą IHS;
- Cynowa, z datą 1782 r.;
- Drewniana, z tegoż czasu, uszkodzona.

Także obrazy :

- Wizja bł. Bronisławy z Chrystusem z ok. poł. w. XVIII;
- Wizja bł. Bronisławy, z postaciami fundatorów Salomei i Kazimierza Mikołaja Zarudzkich, z datą 1759 r. i napisem dotyczącym remontu kaplicy bł. Bronisławy na wzgórzu Sikornik przez księżną Petronelę Poniatowską;
- Wizja bł. Bronisławy, z 1860r. (sygn. Fr. Dobyaschowsky), pochodzący z kaplicy bł. Bronisławy na wzgórzu Sikornik;
- Wizja bł. Bronisławy z Chrystusem barokowy z 1707 r., z klęczącymi postaciami fundatorów Salomei i Kazimierza Mikołaja Zarudzkich, półkolisty, na desce, pochodzący z kaplicy na wzgórzu Sikornik, z licznymi podpisami pielgrzymów z w. XVIII i XIX;

- powtórzenie tejże kompozycji z datą 1759 r. i literami ksieni Petroneli Poniatowskiej;
- rokokowy z datą 1778 r. i h. Odrowąż w kartuszu;
- z 1892 r., sygn. Antoni Gramatyka;
- z 1959 r., sygn. Kasper Pochwalski;
- Wizja bł. Bronisławy z Matką Boską i św. Jackiem;
- barokowy, 1 tercja w. XVII, z aniołami;
- z w. XVIII o cechach ludowych;
- z w. XIX, z widokiem kościoła norbertanek na Zwierzyńcu;
- Wizja błogosławionej z Matką Boską i św. Jackiem, z widokiem klasztoru norbertanek i kościoła Salwatora;
- Cud uwolnienia opętanego za przyczyną błogosławionej, w tle scena znalezienia jej grobu; - obrazy (12 i 13) ze scenami z legendy bł. Bronisławy z 1759 r., mal. Andrzej Radwański, z fundacji ksieni Petroneli Poniatowskiej, pochodzą z kaplicy na wzgórzu Sikornik;
- barokowy, prymitywny, koniec w. XVIII (?);
- z roku 1976, sygn. A. Maślakiewicz-Brzozowska.
- Obraz bł. Bronisławy z Matką Boską i św. Jackiem oraz widokiem klasztoru norbertanek i dominikanów w Krakowie, w dolnych narożach h. Odrowąż bł. Bronisławy i Gryf, zapewne ksieni Magdaleny Otfinowskiej.

Przy ulicy wiodącej na Kopiec Kościuszki znajduje się kaplica pod Jej wezwaniem.

W roku 1241 zniszczyli Kraków Tatarzy. Zapewne ucierpiał wiele wówczas także klasztor norbertanek. Tradycja potwierdza ten fakt, wspominając o ucieczce bł. Bronisławy wraz z Towarzyszkami do „Skał Panieńskich” w pobliżu Bielan. Nazwa ta ma właśnie pochodzić od zakonnice.

Legenda osnuła je opowieścią, że wejście do grotty, w której norbertanki się ukryły, miały zasnuć pająki tak gęstą pajęczyną, że ścigający je Tatarzy ich nie odkryli. Z całą pewnością dla Bronisławy były to dni grozy. Być może, że w czasie żmudnej odbudowy klasztoru bł. Bronisława wraz ze swoimi towarzyszkami zamieszkały tymczasem na wzgórzu obok, zwanym Sikornik. Tam bowiem właśnie rozwinął się jej kult.

Prepozyt zwierzyński, Herman Suchodemski, na jego szczycie wystawił w roku 1703 kapliczkę ku czci Błogosławionej, obok usypano w roku 1827 kopiec. W obrazach umieszczonych w kapliczce artysta przedstawił życie bł. Bronisławy:

- jej widzenia w chwili zgonu św. Jacka,
- znalezienie trumienki z jej relikwiami (1604),
- Bronisława przed przemawiającym do niej z krzyża Chrystusem,
- i wyrzucenie czarta z opętanej osoby za przyczyną Błogosławionej.

W latach 1703-1839 kapliczka ta stała się małym sanktuarium Krakowa. Udawały się tam nawet procesje i kompanie. Wyruszały one z kościoła klasztornego. Kiedy w roku 1707 w Krakowie szalała cholera, a ominęła dzielnicę Zwierzyniec, mieszkańcy Zwierzyńca przypisywali to orędownictwu swojej patronki. W 1759 roku z okazji 500-lecia śmierci bł. Bronisławy rozbudowano kapliczkę na Sikorniku i zaczęto odprawiać w niej Msze św. Jan Laskiewicz napisał w 1765 r.:

„Idzie cały Kraków, miasto stołeczne tej świętej Pannie oddając się w opiekę. I nie tylko w tutejszym przy klasztorze Zwierzynieckim kościele, ale i na pobliskiej górze, gdzie codziennie a osobliwie dnia 29 sierpnia, który dzień jako jest pamiątką szczęśliwej i błogosławionej śmierci Bronisławy, tak się zwykł uroczystym nabożeństwem odprawiać, znacznymi stanu różnego ludzie skupiwszy się gromadami kapłanów sprowadzają, Msze św. zakupują, wota srebrne zawieszają i Komunie odprawiają, wychwalając moc Boską w Bronisławie Błogosławionej, przez którą od Boga w rozmaitych potrzebach i uciskach odbierają łaski.”

Autor przytacza, że od 1782 roku do 26 września 1787 r. na tej górze zostało odprawionych 1081 Mszy św., zaczęto także prowadzić księgę łask. W 1778 r. przy kaplicy osiadł pustelnik. W 1787 roku odwiedził kaplicę król Stanisław Poniatowski. Po tej wizycie biskup krakowski wydał polecenie powiększenia kaplicy. Dwa lata potem ukazał się żywot Błogosławionej, napisany przez o. Wawrzyńca Teleszyńskiego, dominikanina.

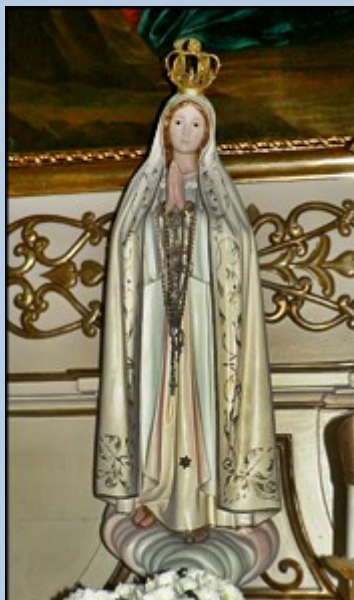

W latach 1820-1823 Kraków usypał obok kopiec ku czci Tadeusza Kościuszki.

Na skutek starań papież Grzegorz XVI zatwierdził dawny kult dekretem z dnia 23 sierpnia 1839 roku. Beatyfikację Błogosławionej Bronisławy obchodził Kraków bardzo uroczyście przez kilka dni. Punktem kulminacyjnym był dzień drugiego grudnia

1840 roku. Z kościoła dominikanów wyruszyła procesja przez miasto do kościoła norbertanek. Niesiono w niej trumienkę z relikwiami Błogosławionej.

Odtąd kult bł. Bronisławy przeniósł się z Sikornika do kościoła norbertanek. Kult na Sikorniku zgasł zupełnie, kiedy Austriacy kaplicę przenieśli w wymiarach znacznie mniejszych w obręb fortyfikacji, jakimi otoczyli kopiec Kościuszki.

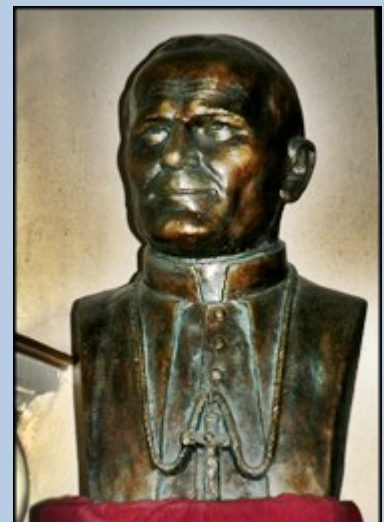
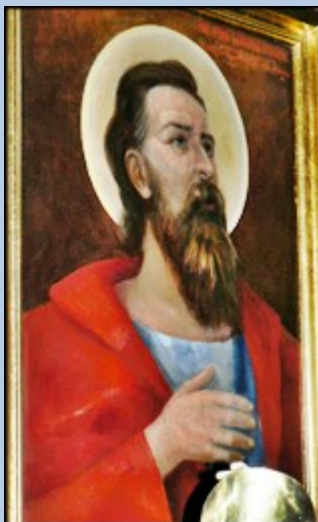

Papież Pius IX rozszerzył kult Błogosławionej także na diecezję wrocławską, a papież Leon XIII na cały zakon norbertański. W roku 1937 relikwiami bł. Bronisławy obdzielono kilka kościołów śląskich. Z tej okazji biskup katowicki, Stanisław Adamski, wydał osobny list pasterski do wiernych. W roku 1959 Polska obchodziła 700 lecie zgonu bł. Bronisławy.

O kulcie bł. Bronisławy świadczy fakt ukrywania jej relikwii w latach wojen. Znalaziono je w roku 1604 zamurowane w kościele. Błogosławiona Bronisława zmarła w 1259 roku, ale nie można było odnaleźć jej trumny. Legenda opisuje także cudowne zdarzenie. Murarze naprawiali mur wokół wielkiego ołtarza, nagle nadleciał ogromny rój pszczół, który nie pozwolił im na dalsze prace. Postanowiono zaniechać dalszych napraw i mur rozebrano, a w nim znaleziono trumnę ze zwłokami bł. Bronisławy.

Dopiero w 1782 r. dnia 24 kwietnia przy odnawianiu kościoła znaleziono relikwie bł. Bronisławy przy ołtarzu św. Jacka. Umieszczono tablicę pamiątkową za ołtarzem św. Anny z napisem:

Tu leżą kości Bogu poślubione
W tyle ołtarza w murze znalezione
Jacka świętego, z dawna św. Anny
Jest tu dokument dosyć tego dawny.
W trumnie podwójnej dobrze okowanej
Że są te kości Bogu duszy dobrze znanej
Drugi za furtą miejscu temu dany
Aż Bóg objawi, kto jest pochowany
Ognia okrutne kościoła sprawiły
A przy tym wojny wszystko zatraciły.

Okolo 1641 r. powstała najstarsza pieśń ku czci bł. Bronisławy:

Zdarz Boże, jeszcze jedno požądane,
Aby jej imię było światu znane
Przez zapis Pisma Świętego Stolicy w Kościoła liczy.
Niech się doczeka dostać w świętych liczbę
I napelni wraz Watykańską Izbę

I swymi czynami z miłosierdzia Boga, któremu droga, bo już
Pięć wieków płynie jako Bronisławę
Głoszą przed niebem i wielbią jej sprawę, tej która
Od morowego powietrza płaszczem lud okopała.

Nowa światłości miejsca tutejszego,
Drogi klejnocie Królestwa Polskiego
O Bronisławo przebłogosławiona, bądź pozdrowiona!
Nie opuszczaj nas wzywających ciebie w każdej potrzebie.

W 1779 roku wydano litanie do bł. Bronisławy z dodatkiem pieśni i modlitw ([patrz rozdział 7](#)).

*Zdjęcia: Jan Nitecki
(zdjęcia w czerwonej obwódce to kopie fotografii z gabloty klasztornej)*